

Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument och till ändring i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i lagen om värdepappersmarknaden.

Genom förslaget blir det möjligt för kontoförande institut att ge i uppdrag åt någon annan än ett annat kontoförande institut att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister. Vidare förtydligas genom förslaget att äldre bestämmelser i lagen om värdepappersmarknaden gäller för clearingverksamhet som drivs av en clearingorganisation som även är en central värdepappersförvarare fram till dess att den centrala värdepappersförvararen är auktoriserad som värdepapperscentral.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2018.

Inga motioner har lämnats med anledning av propositionen.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:71 Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	6
Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument,

2. lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:71 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 13 mars 2018

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Niklas Wykman (M), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Jakob Forssmed (KD), Niklas Karlsson (S), Björn Wiechel (S), Anette Åkesson (M), Peter Helander (C), Rasmus Ling (MP), Mathias Tegnér (S) och Karin Rågsjö (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar proposition 2017/18:71 Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut framgår av bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Lagrådet har granskat lagförslagen och har lämnat dem utan invändningar. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Det svenska och nordiska systemet för kontoföring av finansiella instrument skiljer sig från det system som vanligtvis tillämpas i övriga länder, genom att det tillåter registrering av individuella innehav direkt i den centrala värdepappersförvararens register. Detta ger investerare möjlighet att förvara värdepapper på individuellt separerade konton på den högsta nivån. Med den globalt sett dominerande metoden för kontoföring är kontohavarna hos den centrala värdepappersförvararen begränsade till ett antal depåbanker, som förvarar investerarnas innehav av värdepapper på egna konton (s.k. förvaltarregistrering).

I Sverige finns i dag en central värdepappersförvarare, Euroclear Sweden AB (Euroclear), som upprätthåller avstämningsregister för de emittenter som önskar denna tjänst. Ett avstämningsregister utgörs av avstämningskonton som läggs upp för ägare av finansiella instrument. Eftersom det är möjligt att registrera ägare direkt i Euroclears register finns det många avstämningskonton. För att systemet med direktreglering ska fungera finns s.k. kontoförande institut som får utföra registreringsåtgärder i avstämningsregistret. Euroclear har antagit ca 40 företag som kontoförande institut.

Europaparlamentets och rådets förordning om värdepapperscentraler, inklusive regler om kontoföring av finansiella instrument, trädde i kraft den 17 september 2014¹. För att komplettera förordningen gjordes ändringar i lagen om värdepapperscentraler (tidigare lagen om kontoföring av finansiella instrument) som trädde i kraft den 1 mars 2016 (prop. 2015/16:10, bet. 2015/16:FiU15, rskr. 2015/16:134). Förordningen om värdepapperscentraler innebär bl.a. att en central värdepappersförvarare måste auktoriseras som värdepapperscentral för att kunna fortsätta sin verksamhet. Enligt

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012.

övergångsbestämmelser till lagen om värdepapperscentraler får dock centrala värdepappersförvarare fortsätta att driva verksamhet enligt äldre bestämmelser fram till dess att Finansinspektionen slutligt har prövat en ansökan om auktorisation som värdepapperscentral. Äldre bestämmelser tillämpas då också för kontoförande institut som har antagits av den centrala värdepappersförvararen.

Euroclear ansökte om auktorisation som värdepapperscentral hos Finansinspektionen i september 2017. Finansinspektionen ska inom 30 arbetsdagar efter mottagandet av ansökan bedöma om den är fullständig, och meddela sitt beslut om auktorisation inom sex månader efter inlämnandet av en fullständig ansökan.

Bland de lagändringar som trädde i kraft den 1 mars 2016, men som alltså ännu inte tillämpas av de kontoförande instituten, finns en bestämmelse som innebär att ett kontoförande institut inte får delegera till någon annan än ett annat kontoförande institut att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister. Det ansågs vara en fördel ur förtroendesynpunkt att på så sätt säkerställa att den som utför registreringsåtgärder i avstämningsregister verkligen uppfyller de villkor som gäller i ett sådant fall och har antagits av värdepapperscentralen som kontoförande institut (prop. 2015/16:10 s. 282).

Euroclear lämnade i maj 2017 in en framställan till regeringen om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument (Fi2017/02245/V). Euroclears förslag har remissbehandlats. I oktober 2017 remitterade regeringen promemorian Förtydligande av övergångsbestämmelser till lagen om värdepappersmarknaden när det gäller clearingverksamhet (Fi2017/03878/V).

Utskottets överväganden

Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om registreringsåtgärder i avstämningsregister och övergångsbestämmelser.
Därmed antar riksdagen regeringens lagförslag.

Propositionen

Inledning

I proposition 2017/18:71 Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet föreslår regeringen en ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument som gör det möjligt för kontoförande institut att ge i uppdrag åt någon annan än ett annat kontoförande institut att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister.

I propositionen föreslås även en ändring i punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2016:61) om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Genom ändringen förtydligas att äldre bestämmelser i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden gäller för clearingverksamhet som drivs av en clearingorganisation som även är en central värdepappersförvarare fram till dess att den centrala värdepappersförvararen är auktoriserad som värdepapperscentral.

Kontoförande institut bör få ge i uppdrag åt någon annan än ett kontoförande institut att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregistret

I de äldre bestämmelser som tillämpas i dag finns ingen reglering av möjligheten för ett kontoförande institut att ge i uppdrag åt någon annan att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister, och i praktiken sker detta i stor utsträckning. Enligt Euroclear har dock delegeringsförbudet i lagen om värdepapperscentraler lett till att kontoförande institut har börjat förbereda en flytt av kunders innehav till s.k. förvaltarkonton. Kunderna kommer därmed inte längre att stå som innehavare av de finansiella instrumenten i avstämningsregistren, utan dessa kommer att vara förvaltarregistrerade på det kontoförande institutet. Förvaltaren för i sin tur register över äganderätten till de aktuella instrumenten. Ett system med förvaltarkonton i flera led är ett praktiskt sätt att hantera registreringar, när det inte är möjligt att ge i uppdrag åt det företag som genomför köp eller försäljning av finansiella instrument för en kunds räkning att utföra registreringsåtgärder direkt i avstämningsregister.

Under rådsförhandlingarna om kommissionens förslag till förordningen om värdepapperscentraler verkade Sverige för att förordningen inte skulle äventyra den svenska modellen med individuellt separerade konton på den högsta nivån. När kompletterande regler till förordningen skulle antas konstaterade regeringen att den kontostruktur som finns i Euroclear kan behållas, till nytta för investerare som även fortsättningsvis vill utnyttja möjligheten att förvara sina värdepapper på individuellt separerade konton på den högsta nivån (prop. 2015/16:10 s. 334 f.).

Regeringen konstaterar nu att förbudet för ett kontoförande institut att delegera utförandet av registreringsåtgärder till någon annan än ett annat kontoförande institut har visat sig kunna få effekter som inte är förenliga med målsättningen att behålla den svenska modellen med ägarkonton. Visserligen kan det, som anfördes när förbudet mot att delegera infördes, vara värdefullt ur förtroendesynpunkt att den som faktiskt utför registreringsåtgärder är ett kontoförande institut. När det nu har visat sig att förbudet äventyrar valfriheten för investerare vad gäller metod för förvaring av finansiella instrument, anser dock regeringen att det bör göras en ändring i lagen om värdepapperscentraler. Det nuvarande förbudet bör tas bort, och ett kontoförande institut bör få ge i uppdrag åt någon annan att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister. Förordningen om värdepapperscentraler hindrar inte en sådan ordning. Frågan om vilka förutsättningar som bör gälla för ett sådant uppdrag behandlas nedan.

Ansvaret ligger hos det kontoförande institutet

I flera lagar på finansmarknadsområdet finns det bestämmelser om s.k. uppdragsavtal. Ofta anges inte särskilt att det är uppdragsgivaren som har ansvar även om uppdragsgivaren ingår ett sådant avtal. I vissa fall finns det dock upplysningar om att ett uppdrag inte fråntar uppdragsgivaren dess ansvar enligt lagen i fråga. Regeringen konstaterar att om inget annat anges i lagen om värdepapperscentraler, ligger ansvaret för att fullgöra de skyldigheter som följer av lagen alltid hos det kontoförande institutet. Enligt regeringens mening är det inte nödvändigt att införa någon upplysning om ansvaret för att fullgöra skyldigheterna när det gäller uppdrag att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister.

Inga behov av lagreglerade krav på uppdragstagaren

Regeringen konstaterar att det saknas skäl att i lag införa skyldigheter för den som av ett kontoförande institut får i uppdrag att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister. Enligt lagen om värdepapperscentraler är det kontoförande institutet ansvarigt, och följaktligen är det endast institutet som kan göra sig skyldigt till överträdelse av bestämmelserna om kontoföring.

Krav på uppdragsgivaren

Inom finansmarknadsområdet finns flera lagar med bestämmelser om uppdragsavtal. I dessa anges ett antal villkor som under vissa förutsättningar måste vara uppfyllda för att ett sådant uppdrag ska kunna lämnas – t.ex. finns bestämmelser som anger att ett värdepappersinstitut får ge i uppdrag åt någon annan att utföra en viss uppgift eller vissa funktioner av väsentlig betydelse för en verksamhet, om institutet svarar för att verksamheten bedrivs under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former och uppdraget inte väsentligt försämrar kvaliteten på institutets internkontroll och Finansinspektionens möjligheter att övervaka att institutet följer de regler som gäller för verksamheten.

Ett kontoförande instituts huvuduppgift är att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister. Ett uppdrag att utföra sådana åtgärder får därför anses vara en funktion av väsentlig betydelse för verksamheten. Regeringen anser därför att det bör ställas vissa krav på ett kontoförande institut som ger i uppdrag åt någon annan att utföra registreringsåtgärder. Eftersom verksamheten att föra konto till stor del är harmoniserad på EU-nivå i förordningen om värdepapperscentraler, föreslår regeringen att det anges i lagen om värdepapperscentraler att relevanta bestämmelser om utkontraktering i förordningen (artikel 30.1 d–i, 30.2 och 30.3) ska gälla även för ett kontoförande institut.

Ändring i övergångsbestämmelserna till lagen om värdepappersmarknaden

I propositionen föreslås även en ändring i punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2016:61) om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Enligt regeringen förtydligas genom denna ändring att äldre bestämmelser i lagen om värdepappersmarknaden gäller för sådan clearingverksamhet som drivs av en clearingorganisation som även är en central värdepappersförvarare, fram till dess att den centrala värdepappersförvararen är auktoriserad som värdepapperscentral.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2018.

Konsekvenser

När de kompletterande bestämmelserna till förordningen om värdepapperscentraler infördes, redovisades inte några särskilda konsekvenser av att införa det aktuella förbudet. Vilka närmare effekter detta kan komma att få när det börjar tillämpas – dvs. att förvaltarregistrerade konton ökar i omfattning – har enligt regeringen framkommit först senare. Det förslag som regeringen nu presenterat innebär att den effekten kan undvikas. Genom att tillåta uppdragsavtal skapas i stället förutsättningar för att behålla den svenska modellen

med en kontostruktur som erbjuder investerare möjligheten att förvara sina värdepapper på individuellt separerade konton på den högsta nivån. Detta var också en viktig målsättning när lagen om värdepapperscentraler anpassades till den nya EU-regleringen om värdepapperscentraler. Regeringen framhåller att förslaget i övrigt inte får några särskilda konsekvenser.

Regeringen bedömer att förslaget till ändringar av övergångsbestämmelser till lagen om värdepappersmarknaden inte medför några ekonomiska konsekvenser, eftersom ändringen innebär ett förtydligande av vad som redan gäller.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens överväganden och tillstyrker förslaget till ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument och förslaget till ändring i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2016:61) om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:71 Ett par frågor om kontoföring och clearingverksamhet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 b § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.6 b §²

Ett kontoförande institut får *inte delegera till någon annan än ett annat kontoförande institut* att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister.

Ett kontoförande institut får *uppdra åt någon annan* att utföra registreringsåtgärder i avstämningsregister. *För ett sådant uppdrag gäller artikel 30.1 d–i, 30.2 och 30.3 i förordningen om värdepapperscentraler, i den ursprungliga lydelsen. Det som anges där om värdepapperscentraler ska i stället avse det kontoförande institutet.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2018.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2016:51.

² Senaste lydelse 2016:51.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2016:61) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Äldre bestämmelser gäller för central värdepappersförvarare som enligt punkt 2 av övergångsbestämmelserna till lagen (2016:51) om ändring i lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument får fortsätta att driva sådan verksamhet som avses där efter den 29 februari 2016.

Föreslagen lydelse

2. Äldre bestämmelser gäller för *clearingverksamhet som drivs av en clearingorganisation som även är auktoriserad som central värdepappersförvarare och som inte har fått auktorisation som värdepapperscentral enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 909/2014 av den 23 juli 2014 om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG och 2014/65/EU och förordning (EU) nr 236/2012.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2018.